

УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДІ АГРОПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНАЛЬНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ КОМПЛЕКСІВ

Досліджено передумови забезпечення зайнятості населення і перспективи зайнятості молоді агропромислового регіону. Запропоновано забезпечення зайнятості населення агропромислових регіонів через створення агропромислових кластерів в структурі регіональних господарських комплексів.

Ключові слова: регулювання зайнятості, регулювання зайнятості молоді, зарубіжний досвід регулювання зайнятості молоді, передумови забезпечення зайнятості, законодавство про зайнятість, агропромисловий регіон, агропромислові кластери.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку ринку праці України як питання, що потребує нагального вирішення, постає проблема зайнятості молоді, використання праці якої є важливою передумовою економічного розвитку держави. Особливо складною є ситуація із зайнятістю молоді в агропромислових регіонах держави, що зумовлено демографічною ситуацією, погіршенням соціально-економічного розвитку зазначених територій тощо.

Об'єктивна необхідність визначення головних чинників забезпечення використання найбільш перспективної частини людських ресурсів – молоді – в умовах становлення ринкового середовища в агропромисловому виробництві вимагає розробки дієвих важелів регулювання відповідного сегменту ринку праці.

Питанням регулювання зайнятості населення присвячено праці С.Бандура, Д.Богині, В.Брича, О.Гришнєвої, В.Гриньової, Б.Данилишина, М.Долішнього, С.Дорогунцова, Н.Єсинової, С.Злупка, Є.Качана, А.Колота, Е.Лібанової, М.Масхми, О.Новікової, В.Онікієнка, І.Петрової, В.Петюха, та ін. Вагомий внесок у дослідження зазначеної проблематики зробили вчені близького зарубіжжя: Л.Абалкін, Б.Генкін, С.Дятлов, В.Іноземцев, Р.Колосова, С.Струмлілн, та ін.

Незважаючи на велику кількість наукових праць зарубіжних, так і вітчизняних учених із досліджуваної проблематики, слід зазначити, що питання особливостей регулювання зайнятості населення агропромислових регіонів в умовах сучасної трансформації економіки України потребує подальшого системного дослідження.

Мета дослідження: визначити можливі шляхи удосконалення механізму регулювання зайнятості молоді агропромислових регіонів.

Виклад основного матеріалу. У якості передумов розробки економічного механізму формування АПК як єдиного об'єкта управління, реалізація якого забезпечує основу зайнятості населення агропромислових регіонів, мають виступати такі:

- досягнення високих кінцевих результатів;
- скорочення витрат усіх видів ресурсів на одиницю продукції;
- забезпечення збалансованого і пропорційного розвитку та безперебійного функціонування усіх ланок комплексу – від виробництва сільськогосподарської продукції до її реалізації споживачам.

Центральною ланкою зазначеного механізму має стати індикативне планування, оскільки у складі агропромислового комплексу інтегровані різноманітні галузі народного господарства, кожна з яких має:

- технічні, технологічні і організаційні особливості;
- певні галузеві інтереси;
- суттєві відмінності у професійному складі та рівні кваліфікації кадрів.

Саме через індикативне планування створюється можливість забезпечення єдності системи та її функціонування. За некоординованої діяльності галузей агропромислового комплексу міжгалузеві зв'язки не спрацьовують, що в результаті призводить до розвитку вузьковідомчих інтересів, які можуть вступати у протиріччя з інтересами виробництва кінцевого продукту АПК, з інтересами і потребами населення.

Як свідчить світовий досвід, найбільш результативним способом об'єднання різних галузей в рамках агропромислового виробництва території є механізм вертикальної інтеграції в рамках кластерів. Одним з найбільш вдалих прикладів є досвід Данії, міжнародну конкурентоспроможність економіки якої було забезпечено поєднанням в рамках загальнонаціонального кластеру підприємств сільськогосподарської і переробної промисловості.

Вертикальна інтеграція і створення агропромислових об'єднань, які охоплюють під єдиним управлінням різні стадії виробництва сільгосппродуктів, у практиці світового господарювання мали велике значення. Найбільш типовими організаторами об'єднань у тваринництві є підприємства комбікормової промисловості, у рослинництві – підприємства з їх переробки.

З використанням зазначених підходів підґрунтям забезпечення зайнятості населення агропромислового регіону може стати *кластеризація агропромислового виробництва* – створення виробничих кластерів навколо зернопереробної та молочнопереробної підгалузей агропромислового виробництва, діяльність яких потребуватиме створення нових і збереження існуючих робочих місць.

До складу кластеру навколо зернопереробних підприємств мають входити підприємства – виробники зернових культур, елеватори, млини, комбікормові заводи, хлібокомбінати, наукові та банківські установи (рис. 1).

Роль державних органів влади на місцевому рівні в структурі кластерів полягає у забезпеченні рівних умов для всіх учасників, зменшенні диспропорцій, що можуть виникнути в умовах діяльності, наприклад, між виробниками та переробниками сировини, стимулюванні розвитку пріоритетних галузей та видів економічної діяльності на території громади.

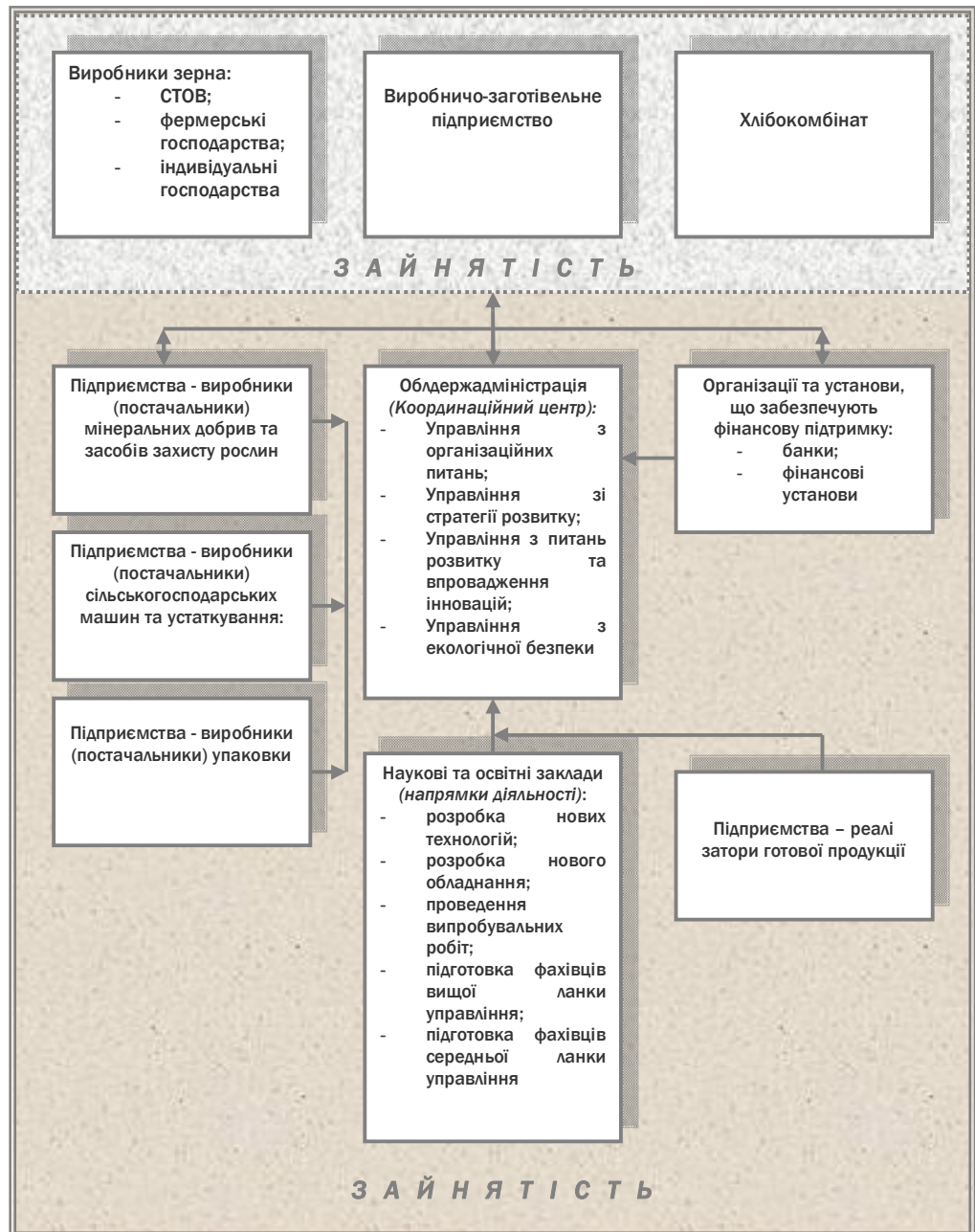

Рис.1. Структура зернопереробного кластера агропромислового виробництва

Окрім того, для більшості сільськогосподарських територій історично притаманною сферою діяльності є тваринництво, яким історично займались колгоспи і радгоспи. Враховуючи накопичений досвід, а також народногосподарське і інфраструктурне значення даного напрямку агропромислового виробництва, іншим напрямком забезпечення розвитку

агропромислового комплексу території (регіону) й відповідно зайнятості є створення молокопереробного кластеру (рис. 2), який у свою чергу, створить можливості розвитку відгодівельного і м'ясопереробного виробництва, а отже – зайнятості молоді на відповідних підприємствах.

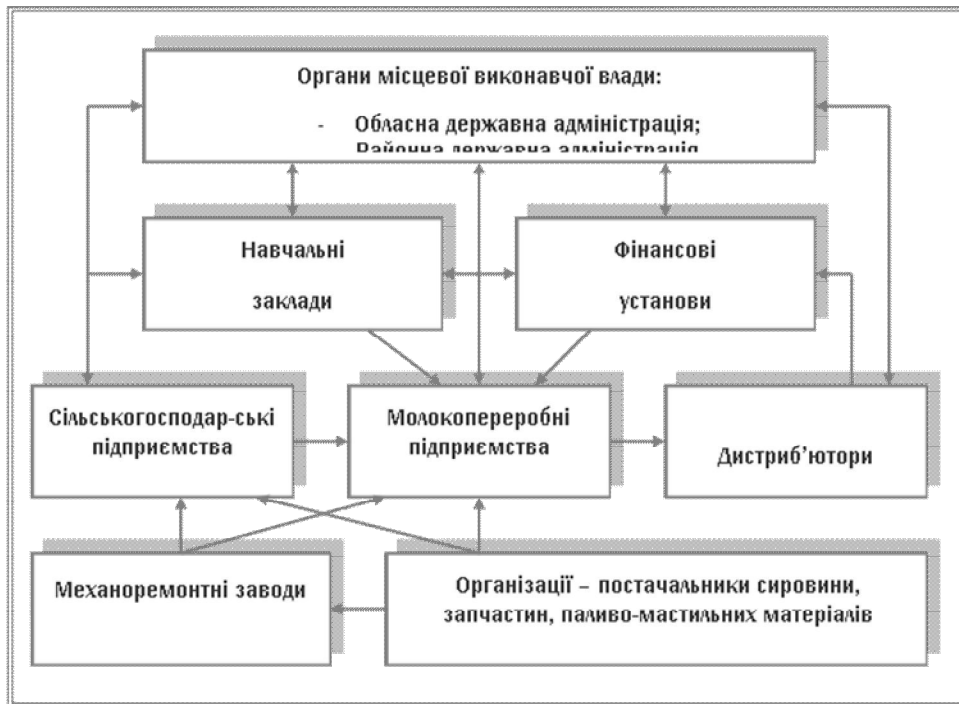

Рис. 2. Принципова схема молокопереробного кластера агропромислового виробництва

Слід зазначити, що значну роль у створенні та забезпеченні передумов ефективного функціонування кластерів відіграють органи державної влади, наукові та навчальні заклади, фінансово-кредитні установи.

Використання кластерної моделі розвитку агропромислових регіонів дає можливість залучати невикористаний капітал підприємств галузі та прискорити його обіг, прискорити впровадження нових технологічних процесів, більш економно витратити ресурси та оптимально використовувати прибутки, ефективно використовувати наявні або мінімізувати невикористовувані виробничі потужності, завоювати значну частку ринку, створювати об'єднання підприємств всередині кластера, що мають більш вузьку спеціалізацію (об'єднання виробників зерна, борошна, комбікормів та ін.).

Слід вказати також на зростання якісної складової використання робочої сили у великих компаніях (в рамках кластерів), де, як правило, концентруються більш кваліфіковані інженери, спеціалісти, робітники, оскільки в рамках зазначених компаній забезпечується прийнятний рівень винагороди, умов і оснащення праці.

Висновки. Формування кластерів агропромислового виробництва позитивно вплине на галузеву, територіальну та соціально-економічну структуру економіки регіону, завдяки кумулятивному ефекту дозволить покращити ситуацію на ринку праці та отримати значні надходження до бюджетів усіх рівнів. Взаємодія включених до кластеру елементів, врахування їх взаємозв'язку та

взаємообумовленості забезпечує появу нових інтегральних якостей, не властивих її частинам та компонентам, що утворюють цей кластер.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» // <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про зайнятість населення» // <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Буда Т.І. Регулювання зайнятості молоді: Європейський досвід // Проблеми и перспективы сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ: сб. науч.тр. – Донецк: Дон НУ, 2009. – Т.2. – С. 814-818
4. Заяць Т., Кравченко В. Молодіжний сегмент ринку праці України: методологічні та методичні засади оцінки інтегрованості в національний ринок праці // Україна: аспекти праці.
5. Эренберг Р., Смит Р. Современная экономика труда. Теория и государственная политика / Пер. с англ. – М.: Издательство Московского государственного университета, 1996 – 596с
6. Петрова Т., Пазюк О., Пономарьова О. Методичні підходи щодо визначення стану регіональних ринків праці України // Україна: аспекти праці. – 2005. – №1. – С. 9-16.

Буда Т.І. РЕГУЛИРОВАНИЕ ЗАНЯТОСТИ МОЛОДЕЖИ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО РЕГИОНА

Исследованы предпосылки обеспечения занятости населения и перспективы занятости молодежи агропромышленных регионов.

Позиционирована кластеризация агропромышленного производства как основа решения проблем занятости населения агропромышленных регионов.

Ключевые слова: регулирование занятости, регулирование занятости молодежи, зарубежный опыт регулирования занятости молодежи, предпосылки обеспечения занятости, законодательство о занятости, агропромышленный регион, агропромышленные кластеры.

Buda T.I. REGULATION OF EMPLOYMENT OF YOUTH AGRICULTURAL REGION

Analyze the conceptual foundations of regulation of youth employment as the direction of agriculture in the region.

A proposal for improving the legal framework of state regulation of youth employment in the structure of national legislation on employment. A provision of employment through the establishment of agro-industrial regions of agricultural clusters in the structure of regional economic systems.

Keywords: employment regulation, regulation of youth employment, foreign experience regulating youth employment, conditions of employment, employment law, agricultural region, agro-industrial clusters.

Т.І. Буда, к.е.н., доц. - Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль.